

Ročník VI.

December 2008

Radostné očakávanie

Väčšina z nás sa na ne teší. Pripravujeme sa na ne. Chceme ich prežiť čo najradostnejšie. Vyvíjame všestrannú aktivitu, aby sme tých pár hodín či dní prežili inak ako celý rok. Koľko starostí máme so zháňaním darčeka, aby sme urobili radosť, koľko si lámeme hlavu nad tým, čo položiť na štedrovečerný stôl... Áno, najkrajšie sviatky roka – tak sme zvykli nazývať Vianoce.

Môžeme sa spýtať: Načo to všetko? Stojí to za to? Vieme už teraz, že Vianoce pominú. Je to predsa deň ako každý iný. Alebo predsa iný?

Je zaujímavé, že dokonca aj ľudia, ktorým milosť kresťanskej viery ešte nebola darovaná alebo o tento dar prišli, nechcú sa zrieknuť tohto sviatku. Všetci túžime znova prežiť nádhernú atmosféru v blízkosti ľudí, ktorí nás majú radi. Počas Vianoc sme schopní si uvedomovať, že existujú hodnoty, na ktoré v našom uponáhľanom živote neraz zabúdame.

Odkiaľ vzali Vianoce túto silu meniť naše srdcia? Vložil ju do nich Boh svojím narodením. Áno, toto je podstata Vianoc! Toto je unikátna udalosť v histórii ľudstva, ktorá si zaslúžila i zmenu letopočtu.

Myslím, že toto je naozaj dôvod k zamysleniu. Dôvod k zastaveniu sa, zhodnoteniu svojho života. Dôvod k túžbe po opravdivej zmene života. Túto túžbu, ak ju niečím neprehlušíme, pocítime asi všetci vo svojom srdci.

Kde začať? Kdekoľvek. Nie je totiž dôležité, kde začneme, ale že začneme. Čas, ktorý je pred nami, je šancou, ktorú môžeme premeniť. S vedomím, že v našej snahe nikdy nie sme sami.

Prajem Vám všetkým, ľuďom dobrej vôle, aby ste sa práve Vy stali svedkami toho, že je tu Nieкто, kto drží náš život vo svojich dlaniach a ponúka nám vzácny čas na jeho bližšie spoznanie a stretnutie s Ním.

Jozef Hlinka, farár

Dávať a prijímať

Dávať a prijímať dary. Obidvoje je príjemné a tiež späté s Vianocami. S vymýšľaním darčiekov pre najbližších či priateľov sme mali väčšie alebo menšie problémy. Teraz by už však mali byť všetky pekne zabalené a pripravené urobiť radosť svojim adresátom.

Želám vám všetkým, aby ste darovali okrem materiálnych darov aj kúsok svojho srdca, nech nám darovaná láska preteplí Vianočné chvíle. A pridajte aj trochu času a záujmu.

A želala by som si, aby zostali niektoré vianočné dary neotvorené. Postupne by sme si darčeky s názvami láska, pomoc, pochopenie, čas ... otvárali v priebehu roka vždy, keď to budeme veľmi potrebovať. Takto by sme mali láskavú atmosféru Vianoc po celý rok.

Celá redakcia Polazníka Vám želá pokojné a láskyplné Vianočné sviatky a veľa pekných chvíľ v novom roku.

Slovo starostu

Vážení spoluobčania,

ani sme sa nenazdali a opäť sú pred nami vianočné sviatky a koniec kalendárneho roka. Tento rok bol pre našu obec v mnohých smeroch úspešný, avšak niektoré požiadavky našich spoluobčanov nemohli byť zrealizované k ich spokojnosti z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov.

Zhodnotenie celoročnej práce bude v prvom čísle Polazníka v roku 2009.

Dovoľte mi, vážení spoluobčania, aby som vám k blížiacim sa vianočným sviatkam poprial veľa zdravia, šťastia a spokojnosti v svojich rodinách. Do nového roka Vám prajem dosiahnutie a splnenie všetkých predstáv, veľa pracovných aj osobných úspechov.

K tomuto prianiu sa pripájajú poslanci obecného zastupiteľstva a pracovníci obecného úradu.

Štefan Hatajčík

Prioritou v obci je bývanie, v kraji cesty

Ako môžete vy ako poslankyňa vyššieho územného celku pomôcť svojej obci?

- Som podpredsedníčkou dopravnej komisie pri Trenčianskom samosprávnom kraji. Sledujem najmä situáciu v doprave, a to konkrétne finančné prostriedky smerované do opravy a údržby ciest druhej a tretej triedy. Pre obec Papradno sa nám podarilo v tomto roku realizovať opravu cesty tretej triedy smerom na Podjavorník, a to v úseku Majer – Žilín a oťoch na Podjavorníku v objeme 3 mil. Sk. Opravených bolo približne 6 000 m².

Pre Štátny fond rozvoja bývania v Bratislave spracovávam a predkladám projekty na získanie finančných prostriedkov z tohto fondu a z Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja SR na výstavbu nájomných bytov. V našej obci už stoja dve bytovky, chystá sa aj výstavba tretej za základnou školou. V septembri po kolaudácii druhej v Luhoch sme odovzdali novým nájomníkom do užívania 8 trojizbových a 4 dvojizbových bytov v náklade 24 miliónov, k tomu ešte treba pripočítať náklady na vybudovanie parkovacích plôch a potrebných inžinierskych sietí.

***Myslíte si, že budú tak pokryté všetky požiadavky na bývanie v obci?**

- Zatiaľ nie, ale prínosom bude určite výstavba tretej bytovky, ale aj schválenie doplnku územného plánu obce, ktorým sa na základe žiadostí občanov – budúcich stavebníkov – rozšíri zastavané územie obce a môžu začať vybavovať stavebné povo-

lenia na stavbu rodinných domov.

Môžete povedať, čo sa chystá vo vyššom územnom celku v roku 2009?

- Na poslednom zastupiteľstve TSK bol schválený rozpočet pre rok 2009, pre dopravu je vyčlenených približne 52 miliónov korún pre okres Považská Bystrica. V tomto objeme je zahrnuté aj Papradno, vo výške 3,5 milióna Sk by mali byť opravené zvodidlá v strede obce a opravený úsek cesty smerom na Podjavorník v dĺžke 800 metrov.

Želám každému v našej obci príjemné prežitie Vianoc, veselého Silvestra, a do nového roku veľa šťastných dní. Obecnému zastupiteľstvu sme my, ženy - poslankyne, navrhli usporiadať prvý obecný ples, ktorý sme sa rozhodli aj vziať si pod patronát. Dovoľte mi, aby som vás aj prostredníctvom našich obecných novinárov srdečne pozvala. Času je relatívne ešte dosť, ale pripravovať sa treba – ples bude 14. februára 2009 v našom kultúrnom dome.

-vp-

Erb Farnosti Papradno

14. februára 2008 Svätý Otec Benedikt XVI. zriadil novú Žilinskú diecézu, do ktorej odvtedy patrí aj naša farnosť. Na pamiatku tohto nového územného začlenenia farnosti do Žilinskej diecézy – podobne ako diecéza a každý dekanát – aj Farnosť Papradno má svoj erb, znak vyjadrujúci túto skutočnosť a zároveň charakterizujúci farské spoločenstvo. Tento znak farnosti dostala ako dar.

Vysvetlenie erbu

Erbový štít je zvislo štiepený na dve polovice, pričom pravá predstavuje diecézu a dekanát, ľavá samotnú farnosť. V hornej časti pravej polovice štítu je v modrom poli zlatý dvojramenný kríž s horným ramenom dlhším; tento kríž má pôvod v erbe Žilinskej diecézy na znak toho, že farnosť patrí do tejto diecézy.

(Žilinská diecéza tento kríž prevzala z erbu Nitrianskej diecézy. Dvojkríž so spodnými ramenami kratšími sa nachádza v erbe pripisovanom Nitrianskej diecéze z roku 1571. Pravdepodobne ide o upravený symbol z uhorského panovníckeho erbu. Tento kríž zároveň pripomína cyrilometodské obdobie diecézy. Do erbu Žilinskej diecézy bol vložený na pamiatku toho, že Žilinská diecéza vznikla odčlenením časti územia Nitrianskej diecézy.)

V dolnej časti pravej polovice erbu je v červenom poli strieborná ľalia, ktorá je atribútom preblahoslavenej Panny Márie, ktorej je zasvätený farský kostol v Považskej Bystrici; tento znak sa preto nachádza aj v erbe Považskobystrického dekanátu, do ktorého farnosť patrí.

Ľavá polovica štítu predstavuje farnosť Papradno. Dominuje tu strieborný andrejský kríž, umiestnený v zelenom poli, ktorý vyjadruje zasvätenie farského kostola v Papradne svätému apo-

tolovi Ondrejovi. (Svätý Ondrej podstúpil mučenícku smrť na kríži tvaru písmena X, ktorý sa stal jeho najrozumeľnejším atribútom.) Zlaté srdce vyjadruje zasvätenie filiálneho kostola v Brvníšti Najsvätejšiemu Srdcu Ježišovmu.

Vzájomné prekrytie týchto dvoch symbolov (andrejského kríža a srdca) má naznačovať jednotu farnosti, ktorú tvoria dve

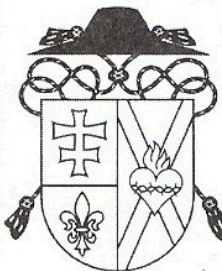
samostatné obce Papradno a Brvníšte. Zároveň tento znak vyjadruje obetavú lásku, ktorá sa prejavuje v statočnom prijímaní a nesení životného kríža podľa príkladu sv. Ondreja. Zelená farba ako farba nádeje symbolizuje túžbu farského spoločenstva rozvíjať sa a byť životaschopným pre dobro celej Cirkvi.

Čierny kňazský klobúk s jedným čiernym strapcom na každej strane prináleží podľa pravidiel cirkevnej heraldiky farárovi a farnosti.

Autorom erbu je Mgr. Ing. Miroslav Glejtek, heraldický konzultor KBS.

Erb sa nachádza aj v kruhovej pečati farnosti s kruhpisom „Rímskokatolícka cirkev Farnosť Papradno“.

Erb a pečať boli požehnané na slávnosť titulu farského kostola dňa 29. novembra roku Pána 2008.

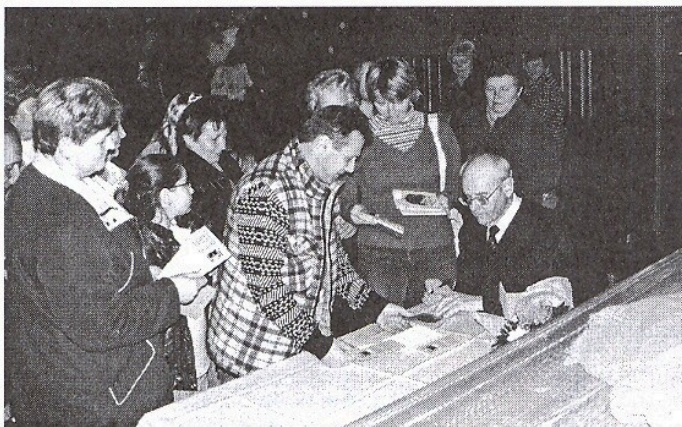
Blahoželáme

Zlaté svadby

Ubehlo veľa vody Papradniankou,
prežili ste spolu veľa dní
až prišiel jeden, ktorý pripomína
jubileum „zlaté“.

**Pred 50 rokmi sa vydali
na spoločnú cestu životom**

18. 10. manželia Lališovci, Ignác a Albína, rod. Santusová
20. 11. manželia Hojdíkovci, Alexander a Albína, rod. Hrebičíková
23. 11. manželia Kališíkovci, Ambro a Anastázia, rod. Akajiková
27. 11. manželia Kopúníkovci, Štefan a Karolína, rod. Lališová

Zberateľ povestí Štefan Meliš podpisuje svoju knižku *Dardo a poklad*.

Ondrejské hody začínajú slávnostným sprievodom do kostola na omšu.

V našej obci

BOLO

V októbri

19. 10. sa stretli v kinosále KD tri generácie, veď bola aj príležitosť – Mesiac úcty k starším. Slávnosť vystúpeniami spríjemnili deti z MŠ, ZŠ a členovia folklórnej skupiny Podžiaran.

V októbri navštívili naše malé ratolesti aj obyvateľov Domova dôchodcov v Papradne. V utorok 14. októbra spríjemnili dopoludnie starým deti materskej školy, ktoré so spevom v sprievode harmoniky, tančekom potešili srdiečka domácich a odchádzali so sladkou odmenou.

O deň neskôr v stredu zavítali na návštevu do domova žiaci prvých troch ročníkov ZŠ s kultúrnym programom, ktorý bol osviežením života našich seniorov.

26. októbra

sa zaplnila kinosála KD opäť. Rodákovi Štefanovi Melišovi prišli nielen blahoželať k jeho 80. narodeninám, ale aj byť pri tom, keď uzrie svetlo sveta jeho ďalšia knižka – *Dardo a poklad*, povestí z Papradnianskej doliny. Knihu ilustroval Jozef Pobočík ml. z Brvništa. Jeho otec Jozef zahral na fujare jubilantovi Štefanovi Melišovi obľúbené pesničky, domáci folkloristi zaspievali a program krásnymi áriami ukončila učiteľka spevu Mária Fapšová.

29. novembra

ONDREJOVSKÉ HODY

na Ondreja sme hodovali. Po slávnostnej omši, na ktorej bol slávnostne posvätený obnovený oltárny kríž a erb papradnianskej farnosti, sme sa bavili v kultúrnom dome najskôr pri programe a večer prišla na rad tanečná zábava.

MIKULÁŠ

zavítal do Papradna už v piatok 5. decembra. Prišiel v sprievode s čertom. Zastavil sa v základnej škole, neobišiel materskú školu a zastavil sa aj v domove dôchodcov. A niektorí mu za darčeky aj zaspievali.

VIANOČNÝ KONCERT

znel v nedeľu 14. decembra. Piesne, koledy dali na známosť, že sme sa opäť dožili najkrajších sviatkov v roku. Koncert pripravili žiaci Základnej umeleckej školy pri ZŠ v Papradne pod vedením Mgr. Juraja Šipeka.

Úsmev na tvári vylúčil Mikuláš nielen v materskej škole, kde začínal svoju cestu, ale aj starším v domove. Znamená to, že Vianoce sú predo dverími.

BUDE

ŠTEFANSKÁ ZÁBAVA

Miestne kultúrne stredisko vás pozýva 26. decembra na Štefanskú zábavu. Začne o 20. h vo veľkej sále KD, o príjemné posekanie sa postará DJ CIGI @SVETLÍK GORAL.

PRVÝ OBECNÝ PLES

má rezervované priestory kultúrneho domu na 14. februára. Starosta obce a obecné zastupiteľstvo Papradna vás naň srdečne pozývajú. Humorným slovom pobaví Stanislav Vitálos, do tanca zahrá Lieskovanka. Začiatok je o 20. h, vstupné 17 eur. Vstupenky si budete môcť kúpiť aj vopred od 5. januára v KD (E. Zdurienčíková).

RODIČOVSKÝ PLES

Bude 21. februára v réžii Základnej školy Papradno a ZRS so skupinou SONG, vstupné 10 eur, začiatok o 20. h.

Podakovanie

TJ Žiar Papradno ďakuje svojim futbalistom, trénerom, sponzorom, fanúšikom a členom výboru za vzornú reprezentáciu obce Papradno v roku 2008.

Podakovanie patrí aj hokejbalistom Papradna.

Do roku 2009 vám a vašim blízkym prajeme hodne zdravia, úspechov, rodinnej pohody, nech rok 2009 je rokom Vašich splnených priání.

S úctou

Stanislav Lališ, predsa TJ

Matričné okienko

★ Víťame vás

Aneta Braciníková 3. 11.

† Životnú pozemskú púť ukončili naši spoluobčania

Katarína Žilincíková (1924) 13. 10

Matilda Turičíková (1913) 26. 10

Ing. Karol Bašo (1921) 19. 11

Anna Majšíková (1959) 19. 11

Ján Bizub (1959) 27. 11

Kristína Juhásiková (1925) 5. 12

Na prízemí OcÚ je schránka pre vaše príspevky, námety a inzerciu do Polazníka. Dúfame, že sa zaplní už do budúcich novín.

Po jeseni sme prví

Ako sme písali v poslednom čísle Polazníka, 21. septembra 2008 sa začala nová sezóna 2008/2009. Doteraz sme stihli odohrať jesennú časť sezóny, v ktorej sme mali nejeden ťažký zápas, ale po dobrých výkonoch sme prehrali iba jeden duel z desiatich a v tabuľke druhej ligy zimujeme na prvom mieste. K týmto výsledkom nám dopomohli aj naši materiálni a finanční sponzori Lubomír Mituník, Stanislav Lališ a v poslednom rade aj obec Papradno a ZŠ Papradno.

Naším hlavným cieľom v ďalšej časti sezóny je udržať sa na popredných priečkach, prebojovať sa do play-off a hrať o postup do prvej ligy. Hoci už jesenná časť skončila, v najbližšom období sú ešte naplánované predohrávky jarnej časti a boli by sme veľmi radi, keby ste nás prišli povzbudiť a tým aj pomohli k lepším výsledkom.

Tešíme sa na Vás, Hokejbalový tím Papradno

Jednota dôchodcov má organizáciu aj v našej obci

Aktívni od začiatku

Základná organizácia Jednoty dôchodcov na Slovensku bola založená i v našej obci Papradno dňa 28. 4. 2008. Na zakladajúcej schôdke boli 11 členovia oboznámení s poslaním a stanovami Jednoty dôchodcov na Slovensku, ktorými sa budú vo svojej činnosti riadiť. Členovia zakladajúcej schôdke si zvolili 5 členov výboru, 3 členov revíznej komisie, schválili plán práce na rok 2008. Boli odovzdané členské preukazy. Tejto schôdke sa zúčastnila i zástupkyňa JDS Považská Bystrica Mgr. Kostúriková, ktorá vo svojom vystúpení kladne hodnotila založenie ZO JDS v našej obci. Usmernila činnosť ZO, oboznámila s plánom činnosti okresnej organizácie JDS, konaním okresných športových hier 5. 6. 2008 v Považskej Bystrici na futbalovom štadióne na ktoré pozvala i členov našej ZO. Hier sa zúčastnilo 8 našich členov, počínali smi si výborne:

1. miesto

- hod kriketovou loptičkou – Anna Majšíková
- beh na 60 m – Anna Majšíková
- vrh guľou – Petronela Turičiková
- hod kriketovou loptičkou – Stanislav Šramčík

2. miesto – nosenie loptičky na rakete – Stanislav Šramčík

- hod kriketovou loptičkou – Petronela Turičiková

3. miesto – hod kriketovou loptičkou – Ľubica Šramčíková

- nosenie loptičky na rakete – Emília Balušíková
- vrh guľou – Stanislav Šramčík

V júni sme sa zúčastnili zberu liečivých rastlín, ktoré sme dali starším občanom.

Dňa 1. 8. 2008 sme sa zúčastnili prednášky Dexia banky P. Bystrica o zavedení eura pre seniorov v zasadačke OÚ Papradno.

11. 9. 2008 sa konal 4. krajský a 8. okresný náučno-turistický zraz členov JDS Trenčianskeho regiónu v Svinnej (pri Trenčíne), kde bola prehliadka Uhrovca – rodisko L. Štúra a A. Dubčeka, Jankovho vŕška – pamätník obetiam II. svetovej vojny; náučno-turistický chodník Svinná-Patrovec (pešia turistika), športové hry, kultúrny program. Zo športových aktivít boli vyhlásené iba získané I. miesta muži a ženy. Zo súťaží v piatich disciplínach naša malá organizácia získala I. miesto v jednej disciplíne P. Turičiková. Za okres Pov. Bystrica sem sa zúčastnili

Ani sme sa nenazdali a je za nami I. štvrťrok. 18. 11. sa konala štvrtročná klasifikačná porada.

Aké boli výsledky? Z celkového počtu 192 žiakov neproslo 12 žiakov, udelených bolo 7 návrhov na zníženú známku zo správania na stupeň druhý. Žiaci vymaškali 3 603 ospravedlnených a 5 neospravedlnených hodín. Najmenej vymaškaných hodín má 3. trieda – 11, 95 hodín na žiaka. Najviac vymaškali žiaci 6. B triedy – 27, 25 hodín na žiaka.

Za uplynulé obdobie chválime:

- 7. 9. sa **Jakub Gablík**, žiak 7. triedy, zúčastnil atletickej súťaže Hľadáme nového Jozefa Plachého, na ktorej sa umiestnil na **12. mieste** v rámci republiky
- na majstrovstvách okresu v streľbe zo vzduchovky získali v jednotlivcoch **2. miesto Mária Šamajová**, žiačka 7. triedy, **3. miesto Ľuboš Lapúník**, žiak 9. triedy, v družstvách **2. miesto Ľuboš Lapúník, Erik Cupan a Jakub Sučík**
- na **3. mieste** skončili v regionálnej súťaži Olympiáda mladých záchranárov žiaci **Erika Hrošková, Simona Zboranová, Jakub Sučík a Andrej Zboran**
- **žiaci 5. triedy** s triednym učiteľom Jurajom Šipekom nazbierali na účelovom cvičení najviac šípok v priemere na jedného žiaka
- v kultúrnom programe pri príležitosti Mesiaca úcty k starším a krstu knihy Dardo a poklad vystúpili žiaci: **Veronika Šamajová, Julka Žilínčiková, Katka Zduričiková, Kristínka Paulecová, Terka Bašová a žiaci 2. a 3. ročníka**
- v Domove dôchodcov – Papradno boli tam žijúcich starkých pozdraviť **žiaci 1., 2. a 3. ročníka**
- v novembri bol na našej škole vedomostný kvíz z dopravnej výchovy pod vedením učiteľky I. Ďurovcovej pre žiakov I. stupňa. Kto zvíťazil? Z 2. triedy družstvo v zložení **Filip Korenčík, Adam Jánošík a Kristián Mituník**, z 3. triedy **Matej Moravík** a zo 4. triedy **Adam Gáborík**. Víťazi boli odmenení peknými cenami.

Aj v tomto škol. roku pokračujeme v realizácii úloh Národného programu boja proti drogám.

Vo vyučovacom procese realizujeme výchovu k manželstvu a rodičovstvu v súlade s Konceptiou VMR v ZŠ.

Veľký dôraz kladíme na ekologiu životného prostredia, na úlohy z environmentálnej výchovy a na realizáciu učiva o ochrane človeka a prírody.

Pozornosť venujeme aj ľudským právam a právam dieťaťa na každom vyučovacom predmete a na triednických hodinách.

Zelenú má aj dopravná výchova.

V septembri sa uskutočnilo účelové cvičenie pre žiakov II. stupňa spojené so zberom šípok.

V septembri sa uskutočnila i plénarna schôdza ZRS a triedne rodičovské združenia.

V októbri sa žiaci zúčastnili na výchovnom koncerte Piesne v tanečnom rytme.

Inzeráty pre občanov
v novinách **Polazník**
sú **zdarma**

Sadzobník poplatkov a miestnych daní pre rok 2009

A: Matričné poplatky

- Overovanie podpisu 0,50 eur
- Overovanie fotokópie 1,50 eur
- Vydanie matričného dokladu. 1,50 eur

B: Miestne poplatky a dane

- Poplatok za hrobové miesto a za prenájom Domu smútku
 - jedno hrobové miesto 13,27 eur/10 rokov
 - jedno detské hrob. miesto 6,63 eur/10 rokov
 - prenájom domu smútku 6,63 eur
 - prenájom chladiaceho zariadenia 3,32 eur/deň
- Poplatok za psa 3,32 eur/rok
- Daň za užívanie verejného priestranstva. 0,30/m²/deň
- Daň za ubytovanie sa vyrubuje ubytovacím zariadeniam 0,33 eur/osoba/noc
- Poplatok za komunálne odpady /TKO/ a drobné stavebné odpady
 - za TKO na osobu a rok 12,04 eur
 - za TKO na rok a nehnuteľnosť, ktorú vlastní občan bez trvalého pobytu v obci 10,00 eur
 - za TKO živnostníkov a organizácií, ktorým zabezpečuje vývoz obec 40,00 eur/1kuka nádobu/rok

C: Daň z nehnuteľností:

Daň z nehnuteľností nižšia ako 3,00 eura sa nebude vyrubovať ani vyberať

Daň z pozemkov:

Orná pôda $0,2307 \text{ eur/m}^2 \times 0,25\% = 0,0005767 \text{ eur/m}^2$
(0,0173 Sk/m²)

Trvalé trávnaté porasty
..... $0,0272 \text{ eur/m}^2 \times 0,25\% = 0,000068 \text{ eur/m}^2$
(0,002048 Sk/m²)

Stavebné pozemky. $18,58 \text{ eur/m}^2 \times 0,25\% = 0,04645 \text{ eur/m}^2$
(1,4 Sk/m²)

Záhrada, zastavaná plocha, nádvorcia, ostatné plochy s výnimkou stavebných pozemkov
..... $1,85 \text{ eur/m}^2 \times 0,40\% = 0,0074 \text{ eur/m}^2$
(0,224 Sk/m²)

Lesné pozemky (vyhl. MS SR č.492/2004 Z.z.)
..... $0,15 \text{ eur/m}^2 \times 0,25\% = 0,000375 \text{ eur/m}^2$
(0,01125 Sk/m²)

Daň zo stavieb

Stavby na bývanie a drobné stavby. . . 0,047 eur/m² (1,40 Sk/m²)

Stavby na pôdohospodársku produkciu, skleníky, vlastná administratíva 0,047 eur/m² (1,40 Sk/m²)

Stavby rekreačných a záhradkárskych chát a domčekov na individuálnu rekreáciu. 0,140 eur/m² (4,20 Sk/m²)

Samostatne stojace garáže, hromadné garáže
..... 0,186 eur/m² (5,60 Sk/m²)

Stavby slúžiace energetike, priemyselné stavby
..... 0,250 eur/m² (7,50 Sk/m²)

Stavby na podnikanie, zárobkovú činnosť, skladovanie a administratívu súvisiacu s podnikaním a so zárobkovou činnosťou 0,465 eur/m² (14 Sk/m²)

Sadzba dane zo stavieb sa pri viacpodlažných stavbách zvyšuje o 0,04 eur (m²) 1,20 Sk (m²) za každé ďalšie podlažie okrem prvého nadzemného podlažia.

Rokovanie obecného zastupiteľstva

Dňa 24.9.2008 – uznesenie OZ č. 10/2008

E. Schvaľuje

- zástupcov obce do Rady školy pri ZŠ Papradno – Pavol Zdurjenčík, Juraj Palko, Mgr.Peter Tarožík, Ing. Viera Zboranová
- finančný príspevok pre spevácky zbor Agapé vo výške 3 500 Sk
- čerpanie rodičovských poplatkov v sume 12029,- na zakúpenie koberca, hračiek a ohrievača pre MŠ
- odpredaj STL pripojovací plynovod pre nájomné byty – 16 b.h./2 Papradno pre SPP za stanovenú sumu SPP-distribúcia a.s. 68 118 Sk bez DPH
- finančnú dotáciu vo výške do 30000,- Sk pre ŠJ pri ZŠ Papradno na zakúpenie materiálového vybavenia jedálne
- VZN obce Papradno, ktorým sa určuje výška príspevku v školách a školských zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti obce Papradno

Dňa 22.10.2008 – uznesenie OZ č. 11/2008

C. Schvaľuje

- doplnok č. 4 a zmenu územného plánu obce Papradno
- účelovú dotáciu pre MKS vo výške 30 000 Sk na materiálové vybavenie klubu pre mládež
- zmeny všeobecných záväzných nariadení – o poskytovaní opatrovateľskej služby; o chove vedení a držaní psov na území obce Papradno; o určení pravidiel času predaja v obchode;

Uznesenie OZ zo dňa 3.12.2008 č. 12/2008

B. konštatuje, že

- žiadost' 22 občanov obce, časť Pod Holý vršok, o vypracovanie PD na rozšírenie vodovodu bude zaradená na realizáciu v rámci rozpočtu obce pre rok 2009

C. Schvaľuje

- umiestnenie stánku na predaj zeleniny pre p. Martina Brezničana, nájomné 1000 Sk/rok
- odmenu hlavnej kontrolórky za III.Q 2008 vo výške 30% t.j. 5 598 Sk
- odmenu starostovi obce za III.Q 2008 vo výške 50% t.j. 66 600 Sk
- dohodu o spolupráci na projekte v rámci Programu cezhraničnej spolupráce SR-ČR na roky 2007-2013
- VZN o miestnych daniach a miestnom poplatku zakomunálne odpady a DSO na území obce Papradno
- jednorázovú finančnú výpomoc pre p. V.Palka na zakúpenie dreva do 10 000,- Sk (čiasťočná kompenzácia škody po požari)
- jednorázovú finančnú výpomoc vo výške 20 000,- Sk pre NsP Pov.Bystrica účelovo na zakúpenie matracov do nemocničných postelí
- preschválenie rozpočtu obce na r. 2008
- výmenu vodovodného potrubia na OZS Papradno v sume do 70 tis.Sk (havária na potrubí)
- vyplatenie odmeny na rok 2008 - veliteľ DHZ p. Zdurjenčík st. 5000 Sk, predseda DHZ p. Zdurjenčík ml. 5000 Sk
- vyplatenie odmeny za r. 2008 pre členov redakčnej rady obecných novin Polazník, Ing. Lališová 6000 Sk, členovia Ing.Minariková, Ing. Bakušiková, A.Balušík po 4000 Sk
- vyplatenie odmeny za rok 2008 pre predsedu TZ Žiar Papradno - Ing. Lališ 6 000 Sk
- vyplatenie odmeny za rok 2008 pre poslancov OZ vo výške 4000 Sk pre každého poslancu
- vyplatenie odmeny pre zástupkyňu starostu za rok 2008 Ing. Zboranovú v sume 10 000 Sk
- uskutočniť 1.obecný ples obce Papradno dňa 14.2.2009

E: Ukladá

- prednostovi OcÚ písomne upozorní majiteľa lekárne pri OZS v Papradne na dodržiavanie otváracích hodín T: do 10.12.2008

Opatrovateľská služba je sociálnou službou

Pôsobnosť opatrovateľskej služby je vymedzená zákonom č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov. Podľa § 14 tohto zákona patrí opatrovateľská služba medzi sociálne služby, ktoré definuje vyššie uvedený zákon ako „špecializované činnosti na riešenie sociálnej núdze“. V súlade s ustanovením § 15 zákona č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci opatrovateľskú službu možno poskytovať:

- občanovi, ktorý pre svoj nepriaznivý zdravotný stav potrebuje pomoc inej osoby pri zabezpečovaní nevyhnutných životných úkonov, nevyhnutných prác v domácnosti alebo kontaktu so spoločenským prostredím (najmä sprievodom, tlmočením v posunkovej reči pre nepočujúce osoby a predčítaním),
- matke, ktorej sa narodili tri deti a viac detí alebo opakovane v priebehu dvoch rokov dvojčatá,
- dieťaťu do skončenia povinnej školskej dochádzky, ak osobnú, celodennú a riadnu starostlivosť nemôžu poskytovať alebo zabezpečiť rodičia alebo náhradní rodičia.

Opatrovateľská služba je teda určená pre občanov, ktorí si už vlastnými silami nedokážu zabezpečiť základné životné úkony a potrebujú opateru ďalšej osoby. Prvoradú povinnosť v takýchto prípadoch má rodina, potom obec alebo mesto, ktoré podľa rozhodnutia opatrovateľskú službu zabezpečuje.

Opatrovateľskú službu považujeme za jednu z najvýznamnejších foriem sociálnej pomoci, nakoľko sa podľa citovaného zákona prednostne poskytuje v byte občana, čím sa zachováva súkromie klienta aj jeho príslušnosť a pôsobenie v konkrétnej komunite.

Opatrovateľskú službu nemožno poskytovať občanovi, ktorému

- sa poskytuje peňažný príspevok na osobnú asistenciu,
- sa poskytuje peňažný príspevok za opatrovanie,
- je nariadená karanténa pre podozrenie z nákazy prenosnou chorobou a pri ochorení touto nákazou.

V praxi opatrovateľskej služby sú najpočetnejšou klientelou zdravotne znevýhodnení občania a seniori, u ktorých sa so zvyšujúcim vekom objavujú rôzne problémy. Za občana s nepriaznivým zdravotným stavom sa považuje:

- občan uznaný za invalidného podľa právoplatného rozhodnutia alebo posudku Sociálnej poisťovne,
- chorý občan, občan s poruchou zdravia alebo so zdravotným postihnutím, ktoré uznal príslušný ošetrojúci lekár.

Žiadosť o poskytnutie opatrovateľskej služby podáva občan na príslušný orgán – obec alebo mesto. Písomná žiadosť musí byť doplnená dokladmi – návrh na poskytnutie opatrovateľskej služby potvrdný obvodným lekárom a posledné rozhodnutie sociálnej poisťovne o výplate dôchodku.

Pôsobnosť obce pri poskytovaní opatrovateľskej služby – rozhoduje o:

- poskytovaní opatrovateľskej služby,

- úhrade za opatrovanie,
- povinnosti občana zaplatiť úhradu za opatrovateľskú službu, ktorá sa poskytla neprávom, bez úhrady alebo za nižšiu úhradu,
- povinnosti osôb (manžel, manželka, deti, rodičia) platiť úhradu za službu, ktorú poskytuje a o výške úhrady, ak nedôjde k dohode o úhrade s týmito osobami.

Nárok na poskytnutie opatrovateľskej služby vzniká občanovi právoplatným rozhodnutím obce o jej poskytovaní (§99 ods. 1 s poukazom na § 71 ods. 1 písm. a) bod 1 zákona o sociálnej pomoci). Rozsah opatrovateľskej služby určuje obec na základe odporúčania zdravotníckeho zariadenia. Úkony a činnosti na účely opatrovateľskej služby sú upravené v prílohe č. 1 zákona o sociálnej pomoci a možno ich rozdeliť na tri základné okruhy:

- Nevyhnutné životné úkony (napr. osobná hygiena, obliekanie, pomoc pri presune na lôžko, na vozík, pri podávaní jedla, dohľad)
- Nevyhnutné práce v domácnosti (napr. nákup, udržiavanie domácnosti, varenie, pranie)
- Kontakt so spoločenským prostredím a to sprievodom (napr. k lekárovi, na úrad, na kultúru...), tlmočením v posunkovej reči pre nepočujúce osoby u lekára a na úrade a predčítaním pre nevidiacich na úrade.

Obec ročne obdrží 5 % z podielových daní na každého občana staršieho ako 62 rokov (zákon č. 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmu územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov, nariadenie vlády č. 668/2004 Z. z. o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samosprávy).

Za opatrovateľskú službu je povinný občan platiť úhradu podľa svojho príjmu a majetku, čo však neznamená, že ten, kto nemá príjem alebo má nízky príjem nepostačujúci na úhradu za poskytnutú sociálnu službu, nemá na ňu nárok. Čo sa považuje za príjem je upravené v ustanovení § 3 a 4 zákona o životnom minime a čo sa považuje za majetok je upravené v ustanovení § 9 zákona o sociálnej pomoci. Finančná úhrada za poskytnutie opatrovateľskej služby sa určuje podľa skutočného rozsahu poskytovaných nevyhnutných životných úkonov opatrovanému za každý kalendárny mesiac. Spôsob určenia úhrady, výšku úhrady a spôsob platenia úhrady za opatrovateľskú službu upravuje všeobecné záväzné nariadenie obce alebo mesta.

Obec alebo mesto môže realizovať poskytovanie opatrovateľskej služby svojimi zamestnancami. Obec zamestnáva dostatočne kvalifikované opatrovateľky schopné vykonávať tento druh sociálnej služby za účelom uľahčenia a skvalitnenia života občanov na ňu odkázaných. Zákon o sociálnej pomoci nevyklučuje/nezakazuje poskytovanie opatrovateľskej služby aj blízkymi príbuznými. Uzatvorenie pracovnoprávneho vzťahu je prejavom vôle oboch zúčastnených strán (zamestnávateľa aj zamestnanca), zamestnanec – blízka osoba si nemôže uzatvorenie pracovno-právneho vzťahu vynútiť. Ani občan, ktorému vznikol právny nárok na poskytnutie opatrovateľskej služby, na základe právoplatného rozhodnutia vydaného zo strany príslušnej obce, nemá právo vybrať si zamestnanca, ktorý mu bude opatrovateľskú službu poskytovať.

Obec alebo mesto odníma a zastaví poskytovanie opatrovateľskej služby (§ 100 ods. 1 zákona o sociálnej pomoci) ak zistí, že

*sociálna služba sa poskytla neprávom alebo

*poskytovanie sociálnej služby nie je ďalej účinné.

Právnym titulom pre odňatie opatrovateľskej služby musí byť zistenie, že občanovi sa poskytla táto služba neprávom alebo už nie je pre neho účelná, napr. zmenil sa mu nepriaznivý zdravotný stav, prestal byť občanom s ŤZP, fyzická osoba začala na občana poberať peňažný príspevok za opatrovanie a pod.

Zo strany seniorov a zdravotne znevýhodnených občanov je opatrovateľská služba považovaná za najúčinnější spôsob pomoci, a to najmä z psychologických (pocit bezpečia, autonómnosti) a sociálnych (senior zostáva v prirodzenom sociálnom prostredí a nedochádza tak k prerušeniu existujúcich sociálnych kontaktov) dôvodov. Primárne je opatrovateľská služba zameraná na uspokojovanie konkrétnej potreby občana, jej sekundárny vplyv sa javí pre občana ešte dôležitejší. Medzi opatrovateľom a klientom vzniká určitý interpersonálny vzťah, ktorý prináša rôzne pozitíva pre obe strany. Pre seniora či zdravotne hendikepovaného je v mnohých prípadoch najdôležitejšie uspokojenie potreby bezpečia, istoty či komunikácie.

PhDr. Mgr. Iveta Jušíšková

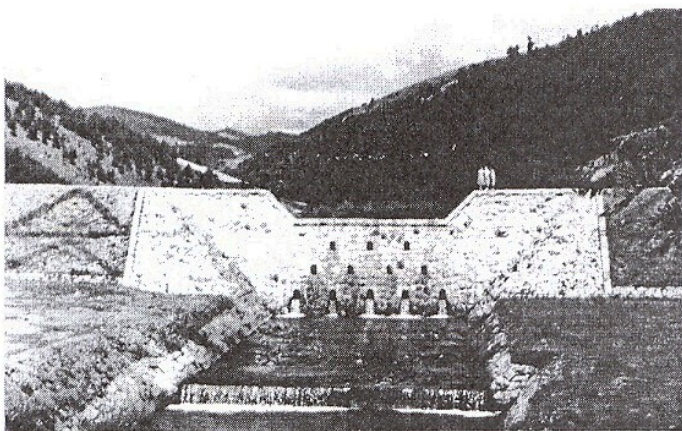
Premeny Papradna v starých fotografiách a podľa rozprávania pamätníkov

V jarných mesiacoch pri topení snehu, ale aj v zime pri náhlom oteplení alebo v lete pri dlhotrvajúcich daždoch sa na mnohých miestach Slovenska každoročne opakujú ničivé záplavy. Škody na súkromnom i štátnom majetku sú veľké a bohužiaľ, niekedy sa to nezaobíde ani bez ľudských obetí.

Regulácia rieky Papradniansky

Nie inak tomu bolo aj v našej dedine, ešte v 1. polovici 20. storočia. Koryto rieky bolo plytké a brehy spevnené len porastom – stromami a kríkmi. Povodňami výdatne napomáhali aj holé, nezalesnené stráne a pasienky, na

dy sa otvoril kameňolom, z ktorého sa potom ťažil kameň na reguláciu celého poriečia Papradniansky. Kameň sa lámal odstreľom, počas ktorého bezpečnosť zaisťovali pracovníci kameňolomu pokrikom: „Pozor strieľame!“ Prípadne museli ľudí, ktorí nerespektovali výstrahu, zastavovať. Po odstrele sa zakričalo: „Hoto-vo!“

ktorých sa voda neudržala a pri výdatnejších daždoch sa zliala do koryta rieky, ktoré v krátkej dobe prudko stúplo.

Najničivejšia povodeň, na ktorú si ešte niektorí obyvatelia Papradna pamätajú, bola v roku 1929. Voda sa vyliala z koryta a zaplavila veľkú časť dediny. Najviac postihnuté boli Mizerovce /dnešná časť od Lucie po Gáboríka/. Po povodni sa v tejto časti dediny nad cestou vybudoval kamenný oporný múr, ktorý tam stojí dodnes.

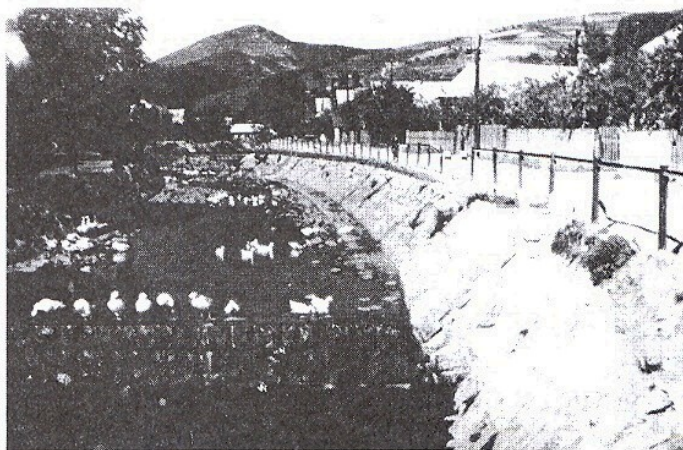
Pokusy o reguláciu rieky boli už v r. 1923. Podjavorníkom, na prítoku spod Malého Javorníka /U Dukáta/ sa vybudovali tri kaskády – prepážky, ale ďalej sa nepokračovalo. Až za Slovenského štátu, v auguste r. 1943 sa začalo s výstavbou vysokej kamennej prepážky – priehrady /stavnice/ nad obcou, v časti Košiare. Zásluhu na tom má náš rodák Ing. Ján Chrapko, ktorý v tom čase pôsobil v Bratislave ako ministerský radca. V jeho kancelárii sa vypracoval projekt a pričínal sa aj o jeho realizáciu.

Projekt bol premyslený a dobre pripravený. Podstatná časť materiálov na výstavbu /kameň, piesok/ pochádzala z miestnych zdrojov. Blízko budúcej priehra-

Ešte pred začiatkom výstavby priehrady sa musela preložiť cesta, ktorá v tom čase viedla korytom rieky. Z výkopových prác sa hlina navážala na teleso novej cesty. Priehrada bola ukončená v r. 1946. Najprv sa postavila len kamenná hrádza, ale keď sa zistilo, že podľa priehradového múru presakuje voda, museli sa dodatočne, v r. 1948, nasýpať bočné krídla.

Od priehrady sa vyregulovalo len kúsok rieky, pokračovalo sa až na hornom konci pri Harišovi. Časť toku medzi tým sa pri domoch spevnila kameňom, ostatok len vegetáciou. Kamenná úprava brehov rieky cez obec, s dvanástimi kaskádami – spádovými stupňami /stavnicami/ cez k. ú. Papradno, sa ukončila v r. 1956. Regulácia si vyžiadala značnú manuálnu prácu našich občanov. Všetky výkopové práce, aj na stavniciach, ukladanie kameňa a nasypávanie brehov sa robili ručne, s drevenými fúrikmi. Kameň z lomu sa dovážal na koňoch, neskôršie na traktoroch a v úseku Luhý sa pracovalo už aj s bágrom.

Pôvodne sa plánovalo, že od polovice obce /od Baťu/ sa bude kameň ukladať do cementovej malty. Keďže v povojnovom období bol veľký nedostatok cementu,

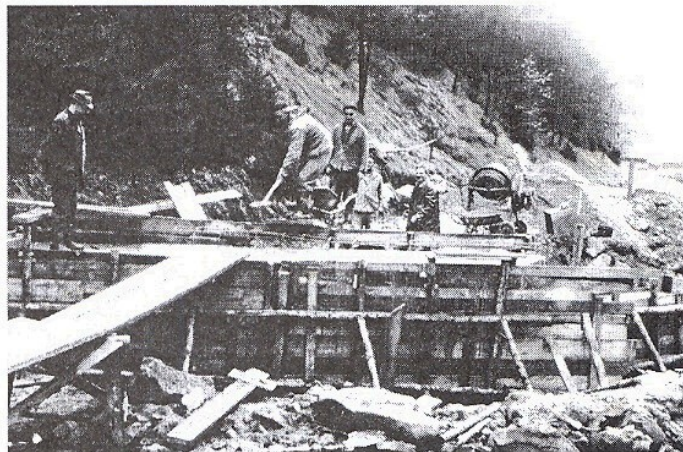

tak sa regulácia celého toku, s výnimkou všetkých kaskád – stavnic /+ vývarová dlažba, t.j. miesto, kde v stavnici voda padá dolu/, previedla tzv. „dlažbou na sucho.“

Pred reguláciou boli celé Luhý zaliate vodou. Koryto rieky, ktoré zaberalo priestor od Zdravotného strediska až po Hôrku, sa upravilo do terajšieho stavu. Časť toku od Košiarov po Podjavorník sa spevnila brehovou vegetáciou – povysádzali sa jelše, topole, vrby a jasene. Čiastková úprava sa robila aj na Medvedzkom potoku - pod Rokycím sa vybudovala menšia priehrada.

Po skončení regulácie sa na nej štyridsať rokov nerobila žiadna údržba, až do r. 1986, keď cez priehradový múr na Košiaroch začala presakovať voda. Muselo sa prikrčiť k rekonštrukcii, počas ktorej sa na spevnenie múru použilo 285 m³ železobetónu. Na ostatných stavniciach, ani na toku, sa doteraz nerobilo nič, aj keby si to niektoré úseky vyžadovali, okrem odstránenia drevín v regulácii a vyčistení priehrady na Košiaroch od nánosov.

A. a M. Balušíkovci podľa rozprávania G. Šamaja

Daňové povinnosti v roku 2009

Daň z nehnuteľností a poplatky za komunálny odpad sa začnú vyberať na Obecnom úrade v Papradne **od februára 2009**. V súvislosti so zavedením eura nie je potrebné znovu podávať daňové priznanie. Dane budú na eurá prepočítané automaticky.

Povinnosť podať daňové priznanie alebo nahlásiť jeho zmenu **do 31. 1. 2009** má ten daňovník, ktorý v priebehu roka 2008 kúpil, predal, zdedil alebo daroval pozemok alebo stavbu v katastri obce Papradno.

Majiteľ psa staršieho ako 6 mesiacov ho musí nahlásiť na obecny úrad **a do 31.1. 2009** aj zaplatiť daň za psa. Vznik a zánik daňovej povinnosti počas roka musí občan nahlásiť do 30 dní a v tomto termíne daň aj zaplatiť.

Výška dane a poplatkov za TKO bude uverejnená vo Všeobecnom záväznom nariadení obce Papradno aj na internete.

Vianočné zvyky v Papradne

S približujúcimi sa Vianocami deti čoraz častejšie prezvedajú, koľko razy sa ešte vyspia, aby prišiel Ježiško. Nemôžu sa dočkať lebo vedia, že si pod stromčekom nejaké tie darčeky nájdu. Posledných desať rokov funguje aj Vianočná pošta, prostredníctvom ktorej môžu deti napísať Ježiškovi svoje prania.

Nielen deti. Vianoce očakávajú všetci. To ich zvláštne čaro a magická príťažlivosť spôsobili, že sa oslavujú na celom svete, aj medzi nekresťanmi. Odmysliac si každoročný zhon, ktorý absolvujeme pred nimi, aby sme pre svoju rodinu pripravili čo najbohatší stôl, sú Vianoce najkrajším sviatkom roka.

Dnes ich trávime rôzne. Niektorí na horách, iní doma, v kruhu svojej rodiny. Navštevujeme blízkych a známych, pozeráme televíziu, ktorá nám na tieto dni obyčajne pripraví bohatý program. Aké rozdielne od toho, čo tu bolo napr. ešte pred takými 50-imi rokmi. Vysvietené vianočné

honci + jeden alebo aj dvaja gricovia. So sebou nosili malý betlehém, vysvietený sviečkou, neskoršie baterkou. V každom dome ich pohostili a dali nejaké korunky na prílepšenie.

Na polnočnej omši sa stretla takmer celá dedina, kostol býval prepĺnený. Okrem organu vianočné piesne doprevádzala papradňanská dychová hudba. Dychovka hrala v kostole aj na Božie narodenie a popoludní vyhrávala chodila vinšovať po dedine. Na druhý vianočný sviatok hrala Štefanom a večer na zábave.

stromčeky, zväčša umelé, ako aj celá dedina, bohatá výzdoba vonkajších okien a dverí, ešte nezaručujú tú pravú vianočnú atmosféru, aká panovala vtedy. Možno aj preto, lebo ju dotvárali napr. aj betlehonci s gricmi.

Mládenci, prestrojení za gricov sa na Štedrý deň pedvádzali už od obeda. Behali po dedine a naháňali nielen chlapcov, ale aj dievčatá, ktoré rodičia poslali do kostola na svätenú vodu. Po zotmení, ešte pred večerou, začali betlehonci chodiť z domu do domu, spievali koledy a vinšovali len to najlepšie. Takto spievajúc a vinšujúc až do polnočnej omše, navštívili niektoré domy tri až štyri skupiny betlehoncov / 3 betle-

V 60-tich rokoch sa vianočné zvyky z našich domov začali pomaly vytrácať. Preto Miestny odbor Matice slovenskej v Papradne, v r. 1969, keď to dovolila politická situácia, nacvičil pásmo vianočných piesní a zvykov s úmyslom, pripomenúť si ich a nezabudnúť na ne. Na predstavenie prišlo veľa ľudí, starý kultúrny dom praskal vo švíkoch. Veď sa bolo aj načo pozerieť.

Atmosféru predvádzaných vianočných zvykov na javisku dotvárala starosvetský zariadená izba. Vyrezávaný stôl, okolo neho lavice, na stenách sväté obrázky a fogašek s hlinenými miskami a hrncami, v rohu imitácia ohniska s hrncami.

Predstavenie začalo tým, že gazda doniesol do izby máj. Vyvinšoval šťastlivé sviatky a vykropil svätenou vodou celý dom, znútra i zvonka, aby na chalupu nepôsobili zlé sily. Potom máj osadil do kláta /niekde sa vešoval na polieň/. Kým ho chlapci strojili "slamenými reciaskami, jabúčkami a orechyma v stanióle", dievčatá robili poriadok. Pozametali zem a smeti vyniesli von, aby mohli počúvať, z ktorej strany šteká pes. Verili, že odtiaľ prídu pytači.

Medzitým gazdina pripravovala štedrovečerný stôl, na ktorý položila snop s obilím, cesnak, mrkvu, petržlen, peniaz a do každého rohu veľkú buchtu, aby bolo v nastávajúcom roku všetkého hojnosť. Domácim zvieratám sa odniesol "oplatek ze zapečenú patružlenovú hnacú a kúsek chleba". Gazda opásal stôl s reťazou a zamkol ju, aby rodina držala pokope.

Nakoniec na stole zažal sviečku, ale ešte pred tým jej odstrihol "šmodek", aby horela rovno. Verilo sa, že ak sa na niekoho nachýli horiaci knôť, ten rodinu opustí. Pred večerou sa najprv pomodlili, gazda rozdal oplatky a každého znamením kríža pomádzil. Večeralo sa zo spoločnej misky.

Počas večere prišli prví betlehonci s gricom, zavínšovali a zaspievali koledy. Po večeri ešte ďalšie skupiny betlehoncov a nakoniec polazníci - kmotra s kmotrom. Polazníci rozprávali "čo nové sa udialo, dze čo počuc, kto sa žení" a ešte všeličo iné, preto sme aj naše noviny pomenovali podľa toho Polazník.

Niečo podobné, pravda v menšom rozsahu, nacvičili pred piatimi rokmi FS Podžiaran a žiaci ZŠ. Vystúpenie betlehoncov v KD sa početným návštevníkom páčilo. Škoda, že sa takéto programy neopakujú častejšie, aby sme sa, "bohužiaľ s tzv. vianočnými zvykmi", nestretali len v podobných nezmyselných reklamách, aká beží dnes na televíznej obrazovke a ktorá je výsmechom všetkých vianočných tradícií.

Samozrejme, v takýchto vystúpeniach, hoci aj dvojhodinových, nemožno priblížiť všetky zvyky a dianie počas Štedrého dňa. Krásne a podrobne to vyrozprá-

vali pamätníčky tých čias pani Lališová a Šamajová, ešte v prvom vianočnom čísle Polazníka. Ich rozprávania, aj keď sa k nemu budeme vracieť každý rok, na jednej strane naplní nostalgiou, ale na druhej strane krásnymi spomienkami.

Významnou udalosťou počas vianočných sviatkov bývala kofada. A keďže naša dedina je veľká, koladovanie začínalo hneď po Štefanovi a trvalo až do Troch kráľov. V každej rodine s úctou očakávali príchod "pánka", požehnanie a posvätenie domu. Pravda, našli sa aj takí, čo sa pred ňou schovávali, lebo ich správanie nebolo celkom podľa "regulí" a obávali sa pokarhania.

Na koladu sa všetci starostlivo pripravovali. V deň, keď ju očakávali, nejdene raz poslali deti zistiť "dze sú už koladníci". Pána farára /kaplána/ sprevádzali okrem miništrantov aj organista /kostolník/ a hrobári. Pred príchodom do domu zaspievali koladníci niektorý verš z vianočných piesní a na dvere domu napísali známe G + M + B a rok. Dospelí a starší žiaci dostali "sväté obrážky do modlitebnej knižky" a deti cukríky od miništrantov. Na tie sa tešili najviac, lebo v tom čase a v každom dome neboli samozrejmosťou. Cukríky neboli balené ako dnes, miništrant ich zobral do hrsti priamo z plechovky a nadelil, zrejme podľa počtu detí.

Pán farár sa obyčajne ešte s dospelými porozprával a popytoval na zdravie či situáciu v rodine. Koladníkov, podľa svojich možností, pohostili a odvdáčili sa im tak, že niekto dal korunu, iný zasa naturálie, hlavne obilie, keďže v tých časoch sa na farských dvoroch chovala hydina a iné hospodárske zvieratá. Vykoledované obilie potom na faru odvážali hrobári.

Voľakedy sa chodilo do každého domu, koladníci boli vítaní všade. Neskôr, v čase totality sa koladovalo len v rodinách, ktoré si to želali. Jeden čas bolo potrebné dokonca písomné nahlásenie. Časy zákazov a rôznych obmedzení sú už, našťastie za nami, ale aj tie, keď sa koladovalo z domu do domu. Dnes to závisí už len od každého z nás.

Vianočný vínš

**Ščastitujem Vám na tieto nastávajúce sviatky,
aby Vám dal Pán Boh zdravie, šťastie,
hojné božské požehnanie,
na statečku rozmnoženie
a na dieťkach potešenie,
a na poli dobrý úrod
a po smrti večný život
a všetko čo si od Pána Boha pýtate a žiadate.**

Od Ondreja do Vianoc každá noc má svoju moc

Každé mladé dievča túžilo (a nebolo to tak dávno) dobre a skoro sa vydať. A keď nie dobre a skoro, aspoň sa vydať, aby nezostalo starou dievkou. Advent a vianočné sviatky boli jednou z príležitostí vyhladiť si svojho nastávajúceho alebo nejakým spôsobom zistiť, kto to bude a odkiaľ príde, hoci aj rôznymi čarami a zariekaniami.

Jedným z dní, ktorému dievky pripisovali čarovnú moc, bol deň sv. Ondreja. Verili, že svätý Ondrej im pomôže splniť všetky ich sny a želania. V tento deň sa niekde lialo olovo, u nás dievky podvečer triasli plotmi, pričom odriekali:

*Ploce, ploce, trasem ca,
svätý Ondrej prosím ca,
daj mi tejto noci vedzec,
kerý je mvoj prisúdenec.*

Nejeden gazda na druhý deň zalamoval rukami a nadával, keď našiel svoj, naoko dobrý plot, vyvalený.

Pred dňom svätej Lucie chodili dievky (ale aj mládenci) oblečené za Lucie, vždy po dvojiciach, po dedine. Každá Lucia mala husacie krídlo, jedna ometala kúty a steny od všetkých zlých síl, druhá popol zo sporáka. Krídlom poomietali aj gazdu, slobodných mládenčov a dievky a „zamurísili“ im tvár.

Na deň sv. Lucie sa „lozilo“ a bolo zlé, keď do domu prišla ako prvá žena. Dievčatá si v tento deň popísali lístky s menami mládenčov, poskladali ich a každý večer do Vianoc jeden spálili. Meno ktorého zostalo, ten mal byť ich nastávajúcim.

Ale najmagickším dňom s rôznymi zvykmi bol Štedrý deň. Vtedy sa dievky najskôr dozvedeli, kde sa vydajú a kedy. Keď večer poupratovali a pozamietali, zoberali smeti na lopatku a išli počúvať, odkiaľ zašteká pes, lebo odtiaľ mal prísť pytač. Okrem toho klopali švrlíkom susedom po oknách. Keď počuli odpoveď „uchodz“, verili, že sa do roka vydajú, ale keď „sedz jako naša pec“, bolo po skorom vydaní.

V tento večer každá na vydaj súca dcéra počúvala od rodičov, ale aj polazníkov a búvejek takúto radu:

*„Kedz budú mac zvoníc prvý raz
na ucieren,“*

*na hrubý zvon, pvojdzeš doniesc
ščasnej vody na vykropenie
A budeš vracic toto:*

*Vodzenka čistá od Pána Krista,
berem ca päcima prstyma a šies-
tú dlaňú,*

aby išli šetci chlapci za mnú.

*Okolicí, pospolicí, malí aj velicí,
točce sa, vrcce sa, kolo mojej rici.*

*A kedz budeš okrápac, vrac
toto:*

*Koľko plúskvo – toľko ploskvo,
Koľko kropají – toľko frajerí!*

Skúste teraz pripomenúť svojej 25-ročnej dcére, aby sa už konečne vydala, čo vám povie. Že je ešte mladá, na vydaj má dosť času a chce si aj niečo užiť. Dnes takakurát chlapci hľadajú pekné baby cez internet. Ako sa tie časy menia!

A. a M. Baluškovci

Pavúkov dar

Keď sa narodil Ježiško neboli všetci šťastní. Jeden muž bol rozčúlený a nervózny. Kráľom Herodesom, ktorého poverili Rimanovia spravovaním Palestíny, lomcovala žiarlivosť. Od troch kráľov sa dozvedel, že v Betleheme sa narodil kráľ. Zosnoval strašný plán: zabije všetky deti v meste.

Herodesovi vojaci vniesli do mnohých šťastných domovov hrôzu a bolesť. Jozef a Mária vzali Dieťa a rýchlo sa vydali na cestu do Egypta.

Večer po prvom dni úteku si hľadali útočisko v jaskyni. Bolo chladno, tak chladno, že zem pokrývala srieň. Rodinka sa zložila ako moha, v jednom kútiku. Túlili sa k sebe, aby sa aspoň trochu zohriali. O rozložení ohňa nemohlo byť ani reči. Dupot koní vojakov doliehal až k nim.

Jozef a Mária si mysleli, že ich nikto nevidel. V skutočnosti tu jeden svedok bol. Malý pavúk, ktorý sa kolísal na vláknach práve vo vchode do jaskyne. Keď pavúk uvidel Ježiška, veľmi chcel preňho niečo urobiť. Vedel, že mnoho šťastných zvierat mu dalo svoj darček. Rozhodol sa urobiť jedinou vec, ktorú pavúk dokáže: utkať pavučinu vo vchode jaskyne, aby ju skrášlil a vytvoril tak jemnú záclonu.

Náhle sa po chodníku prihnali Herodesovi vojaci. Hľadali dieťa, aby ho zabili. Keď prišli k jaskyni, chceli vojsť dnu a prehľadať ju, ale veliteľ si všimol pavučinu. Pokrývala ju biela námraza a vyzerala ako čipková záclona uzatvárajúca vchod do jaskyne.

Nechajte tak, povedal veliteľ. „Vidíte, že je tam nedotknutá pavučina. Keby niekto vošiel do jaskyne, potrhá by ju!“

Vojaci odišli. Tak malý pavúk zachránil Ježiškovi život, pretože urobil jedinou vec, ktorú vedel urobiť: utkať pavučinu.

Preto dodnes vešiame na vianočné stromčeky ligotavé nite. Tieto nite predstavujú vlákna pavučiny bielej od námrazy, na vchode do jaskyne na ceste do Egypta.

A spomíname si na dar malého pavúka, ktorý zachránil Ježiškovi život.

(Bruno Ferrero)

Inzercia

* Predám priemyselný šijací stroj Durkop s odstrihom niti a polohovačom ihly. Anton Lališ, Papradno 514.

* Pomôžem vám s počítačom, napr. rozbehám Windows, nainštalujem internet. 0902/826536

* Kúpim stredové ozubené dvojkoľoso na bicykel Favorit, 0902/258 444

* Predám paplóny z ovčieho rúna do dvoch postelí za 5 000 Sk. K tomu darujem 1l domácej slivovice 52%. Adresa: Papradno č. 687.

Smejeme sa

- V nemocnici, na internom ženskom oddelení je vizita. Po jej skončení sa pýta primár ošetrojúceho lekára:

„Rád by som vedel, čo je tej mladšej blondíky, ktorá leží pri okne.“

„Pán primár, nič vážne. Ale má sedmičky prsia, tak som si ju tu nechal na pozorovanie.“

- Povzdychne si pán Novák :

„Aj malá ryba je ryba, ale malého vtáka neuzná nikto.“

- Jano ide navštíviť svojho suseda, ale pred bránou zostane stáť, lebo po dvore behá akýsi veľký pes.

„Len poď ďalej“, kričí naňho sused z okna.

„A nepohryzie ma?“

„To práve potrebujem zistiť, doštal som ho len dnes ráno.“

- Fero, ktorý celý život fajčil ako fabrika, sa po druhom infarkte pýta svojho lekára:

„Pán doktor, môžem si ešte zapáliť aspoň jednu cigaretu?“

„Ak je to vaše posledné želanie, tak prosím, zapáľte si.“

- Keď ráno po zábave ide Anča s Marou po dedine, pred krčmou vidia na zemi ležať opitého Vinca.

„On nás nechal včera na zábave sedieť, teraz ho my necháme ležať,“ zhodli sa obe a išli ďalej.

- Do nemocnice dovezú dve malé deti s podozrením na otravu hubami. Keď im je už lepšie a dá sa s nimi rozprávať, pýta sa ich sestrička, aké huby to pojedli a kde ich nazberali. Deti, ako to len ony vedia, úprimne všetko vyrozprávali a nakoniec nezaľúdli varovať:

„Sestrička, v zime tu čakajte naších susedov, oni si ich sušili do vianočnej kapustnice a tých je doma ako červených myší.“

- Jeden gazda mal doma psa, ktorý mával občas túlavé nohy. Dve – tri hodiny si pobehal po dedine a potom sa vrátil. Jedenkrát, keď ho gazda po takomto výlete videl vbiehať do dvora, nahnevane naňho kričí:

„Kde si ty zas bol?“

Práve ide okolo sused, zastaví sa a začudovane hovorí: „No, na pivo v krčme.“

- Rozprávajú sa dvaja, asi osemroční školáci v autobuse:

„Včera u nás zaklopali jehovisti. Títo im otvorili dvere a pýtal sa, čo chcú.“

„Len sa porozprávaf.“

„Však ste dvaja, rozprávajte sa koľko chcete,“ povedal im táto a zatvoril dvere.

Vianočné prskavky detí

- Keď sa mamička začne dymiť z rúry, začína sa kúzlo Vianoc.
- Pred Vianocami má mama plnú hlavu cukrovíniak a vonia vanilkou a iným čudom.
- Pred Vianocami má mama mnoho práce, preto jej pomáhame tým, že radšej nič nerobím.
- Vianočné pohľadnice posielame rodine a známym, aby aj oni vedeli, že sú Vianoce.
- Na Štedrý deň čakáme celý rok už od rána.
- Zo starých vianočných zvykov dodržiujeme v našej rodine najmä ten, že sa dívame dlho na televíziu.
- Krása Vianoc spočíva tiež v tom, že vstávam, až keď vstanem.
- Ja ani sestra cez Vianoce nikdy alkoholické nápoje nedostávame, nám býva zle len z prejedenia.
- Poézia Vianoc je, keď otec dostane pod stromček koňak jedna báseň.
- Najväčšiu radosť z darčiekov máva naša mamička, ktorá sa z nich raduje ešte dlho po Vianociach, keď ich chodí vymieňať.
- Zo smrekov sa robia zápalky a nábytok, prípadne aj radostné Vianoce.
- Na Silvestra k nám príde mnoho známych, a tak nás deti odvezú k rozumnnej starej mame.

Recepty

Zapekaný pór so šunkou a syrom

4 póry, 4 plátky šunky, 4 plátky tvrdého syra, soľ

Z očistených pórov odkrojíme biele časti, predvaríme ich v slanej vode, vyberieme, každý kúsok obalíme do plátka šunky, navrch dáme plátok syra a poukladáme vedľa seba do vymastenej zapekacej misy. Zapekáme vo vyhriatej rúre. Keď sa syr roztopí a začne dostávať zlatistú farbu, póry vyberieme a servírujeme ako predjedlo s pečivom, obložené hlávkovým šalátom a čerstvou zeleninou. Ako hlavné jedlo podávame so zemiakmi a zeleninovým šalátom.

Tvarohové pagáčiky

1 kocka masla, 1 kocka mäkkého tvarohu, 1 a 2/3 hrnčeka polohrubej múky, 1 žltok, 1 prášok do pečiva, 1 lyžička soli, 1 vajce.

Z múky premiešanej s práškom do pečiva, masla, tvarohu, žltka a soli vypracujeme cesto, rozvalkáme ho na plát a vykrajujeme menšie pagáčiky. Uložíme ich na vymastený plech, potrieme rozšľahaným vajcom a upečieme v predhriatej rúre.

Zabudnuté slová

bezpečák – žandár

fíčkus – prefikáň človek

sloja, grguľa – hrča

cagala – nevydarený koláč

chemlac – poškriabať sa

kľučas – driemaf

prašina, meguľa – hlava

reformy, bombardáky – spodné nohavičky

kraviak, hnusač, zasran – nádvky

pajta – dreváren

patyko, patýčie – drevo

pecen – okrúhly chleba

našmátrac – nahmatať

huba, papuľa – ústa

gniavic – váľaf sa

cúrac – chodiť

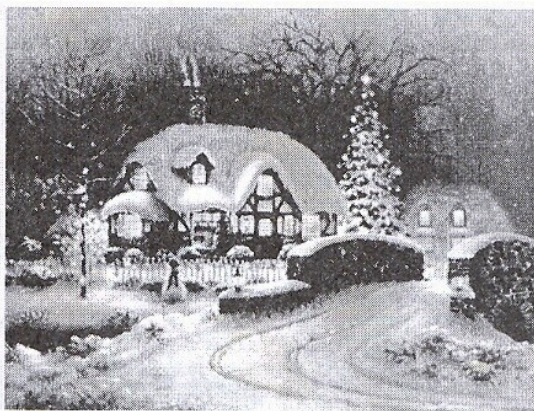
špunt – štupeľ

žmolky – halušky

kokorúd – šuška zo stromu

zľahla – porodila

samodruhá – tehotná

Nájdete sa?

Po dedinách bývalo zvykom, že k často sa opakujúcim priezviskám si ľudia priradili ešte aj prímenie, prezývky, aby bolo ihneď každému jasné, o koho ide. Nuž, hľadajte medzi nimi vašich predkov...

Adunec	Adamec	Bohovec	Baltiska
Archan	Baranec	Barzík	Birdáš
Adamisko	Bugár	Bábek	Cágeľ
Anjelka	Bušo	Brľan	Čapičínec
Algún	Baričkár	Bľuna	Cibulínek
Algus	Baštkulínek	Blišciak	Capová
Antal	Bubenek	Backa	Cipáčka
Antolišková	Bubínek	Bánovec	Čačaný
Amerika	Brezulík	Bosorík	Čaporanka

Noviny obce Papradno **Redakčná rada:** Ing. Viera Lališová, e-mail: viera.lalisova@ddpap.tsk.sk, Ing. Hanka Miniariková, Ing. Magdaléna Balušková, Ambro Balušik, e-mail: papradno@slovanet.sk. **Príprava pre tlač:** Štúdio PET. **Tlač:** TG tlačiareň Považská Bystrica. **Náklad:** 1 100 výtlačkov. Povolene okresným úradom Považská Bystrica, odbor všeobecnej vnútornej správy. **Reg. Číslo:** 1447/08